

Korupciou sa rozumie napríklad prijímanie úplatku, podplácanie a nepriama korupcia. Môže ísť aj o akékoľvek iné správanie osôb smerujúce k získaniu výhod (napr. pridelenie služobného bytu, uprednostnenie v poradovníku čakateľov na operáciu,...). Ide o také správanie sa, výsledkom ktorého je na jednej strane „spokojnosť“ nad poskytnutím nejakej neoprávnenej výhody a na strane druhej poškodzovanie verejných záujmov a verejnosti, teda „nespokojnosť“ ostatných.

Negatívne dopady korupcie – korupcia ohrozuje právny štát, demokraciu a ľudské práva, podkopáva dobrú vládu, slušnosť a sociálnu spravodlivosť. Korupcia celkovo vedie k morálnemu, kultúrnemu a hospodárskemu úpadku krajiny, je prekážkou rozvoja, bráni rovnosti šanci a spôsobuje anarchiu a spoločenský rozvrat. Je deštruktívnym javom v spoločnosti, ktorý vedie k nezákonnému obohacovaniu sa osôb a k ľahostajnosti verejnosti voči platným pravidlám.

Akýkoľvek prejav korupcie je na Slovensku trestným činom.

Prijímanie úplatku – (§ 328 až 331 Trestného zákona) znamená žiadať, dať si sľúbiť, či prijať určité plnenie majetkovej alebo nemajetkovej povahy, na ktoré by inak podplácaná osoba nemala nárok za to, aby podplácajúcej osobe poskytla určité výhody, spočívajúce v porušení svojich povinností vyplývajúcich zo zamestnania, povolania, funkcie alebo postavenia. Ide o tzn. pasívnu korupciu, osoba sa necháva podplácať.

Príklad

- a) Člen komisie pre vyhodnotenie verejného obstarávania si žiada luxusnú dovolenku od jedného zo súťažiteľov, ak jeho ponuku bude hodnotiť ako víťaznú.
- b) Sudca opakovane prevzal úplatky za skoré ukončenie občiansko-právneho konania, čím spáchal trestný čin prijímania úplatku a zneužívanie právomoci verejného činiteľa.
- c) Lekár ortopedického oddelenia v nemocnici opakovane požadoval od pacientov úplatky v rôznych sumách za vykonanie operácie, čím sa dopustil trestného činu prijímania úplatku.,

Podplácanie – (§ 332 až 335 Trestného zákona) znamená sľúbiť, ponúknuť alebo poskytnúť určité plnenie majetkovej alebo nemajetkovej povahy zo strany podplácajúcej osoby, na ktoré by inak podplácaná osoba nemala nárok za to, aby podplácajúcej osobe poskytla určité výhody, spočívajúce v porušení svojich povinností vyplývajúcich zo zamestnania, povolania, funkcie alebo postavenia. Ide o tzn. aktívnu korupciu, osoba podpláca.

Príklad

- a) Štatutár stavebnej firmy sľúbi predsedovi výberovej komisii, že ak bude mestský projekt rekonštrukcie parku pridelený jeho firme, táto následne predsedovi výberovej komisii za tretinovú cenu zrekonštruuje dom.

Nepriama korupcia – (§ 336 Trestného zákona) je založená na prijímaní úplatku osobou, ktorá má ďalej svojim vplyvom pôsobiť na iného, aby ten poskytol podplácajúcej osobe určité výhody, spočívajúce v porušení svojich povinností vyplývajúcich zo zamestnania, povolania, funkcie alebo postavenia alebo na podplácaní takejto, na iného pôsobiacej osoby.

Príklad

- a) Brat starostu si nechá sľúbiť opravu auta zadarmo, ak zariadi, že starosta nechá do predmetného servisu zaviesť plynovú prípojku;
- b) Rodičia dieťaťa, ktoré súrne potrebuje operáciu, ponúkne peniaze známemu, aby ten presvedčil primára chirurgie, aby ich dieťa operoval prednostne.

Volebná korupcia - (§ 336a Trestného zákona) je založená na ponúknutí alebo sľúbení úplatku (priamo alebo cez sprostredkovateľa) tomu, kto má právo voliť, aby volil alebo hlasoval určitým spôsobom;

Príklad

- a) Zástupcovia politickej strany si kupujú voličské hlasy - dar alebo službu (napr. aj „volebný guláš“) podmieňujú volením ich kandidáta.
- b) Dve osoby obvinili z trestného činu volebnej korupcie – miestny vajda a jedna žena z okresu Dunajská Streda si pýtali finančnú hotovosť od členky politickej strany SaS za zabezpečenie volebných hlasov. Jeden hlas mal stáť 4 eurá.

Poškodzovanie finančných záujmov Európskych spoločenstiev – (§ 261 až 263 Trestného zákona).

Príklady:

- a) Uchádzač o zamestnanie v úmysle získať finančné prostriedky pre svoju potrebu predložil písomnú žiadosť o poskytnutie príspevku na prevádzkovanie a vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti (SZČ) a po jej posúdení bola medzi Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) a uchádzačom podpísaná Dohoda o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (NFP) zo štátneho rozpočtu a z fondu EÚ. Príspevok nebol použitý v zmysle podnikateľského plánu a žiadosti na úhradu nákladov súvisiacich so samostatnou zárobkovou činnosťou osôb (SZČO), ale pre vlastnú potrebu. Činnosť v mieste bydliska nevykonával, nepoužil príspevok na úhradu odvodov a ani nevrátil príspevok ÚPSVaR, čím takto spôsobil ÚPSVaR škodu.
- b) Osoba ako konateľ spoločnosti s r. o. uzavrel s ÚPSVaR dohodu o poskytnutí NFP na zriadenie chránenej dielne vo výške 96 564,40 EUR. Následne mu bolo v rámci žiadostí o platbu (ŽoP) uhradených 55 663,09 Euro. Následnou finančnou kontrolou Úradom PSVaR bolo zistené, že chránené pracovisko nevykonáva predmet podnikateľskej činnosti, čím neboli splnené podmienky Zmluvy o NFP. Po odstúpení od Zmluvy o NFP zo strany Úradu PSVaR príspevok protiprávne zadržal a nevrátil.
- c) Osoba nezačala SZČ vykonávať, poskytnutý príspevok nebol použitý na určený účel, ale pre vlastnú potrebu. Trest: 2 mes., podmienčne 2 mes.
- d) Osoba pôdu deklarovanú v žiadostiach o platbu na projekt vôbec neobhospodarovala a Pôdohospodárskej platobnej agentúre predložila nesprávne faktúry. Peňažný trest: 1 200,- EUR
- e) Osoba nezačala vykonávať SZČ podľa predloženého podnikateľského zámeru, Trest: 10 mes. – podm. 1 rok

Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe - § 266 až 268 Trestného zákona

Príklad:

- a) Osoby, vystupujúce ako zástupcovia obstarávateľa, odborne spôsobilé osoby a ďalšie osoby v obciach XY, v rámci realizácie 2 projektov pre uvedené obce manipulovali s verejným obstarávaním tak, že ich vypracovali so spätnými dátumami bez riadneho zverejnenia výzvy, zabezpečili podanie cenových ponúk so spätnými dátumami od uchádzačov tak, aby víťazom jednotlivých obstarávaní sa stala vopred určená spoločnosť.

Podvod - § 221 Trestného zákona

Príklady:

- a) Osoba pozastavila výkon SZČ, časť poskytnutého príspevku nepoužila na určený účel, ale pre vlastnú potrebu, Peňažný trest: 300 EUR

- b) *Fyzická osoba nemala v úmysle vykonávať SZČ, poskytnutý príspevok nepoužila na určený účel, ale pre vlastnú potrebu, trest: 4 mes. - podm. 18 mes.,*
- c) *Osoba nevykonávala žiadne práce v zmysle uzatvorenej dohody a finančný príspevok použila na súkromné účely, trest: 12 mes. - podm. 2 roky*
- d) *Osoba nepoužila fin. príspevok v súlade so žiadosťou a predloženým podnikateľským zámerom. Nevrátila úradu finančný príspevok, trest: 1 rok - podm. 2 roky*

Sprenevera - § 213 Trestného zákona

Príklady:

- a) *Nevykonával SZČ po dobu 2 rokov. Nepoužil finančný príspevok v súlade so zmluvou. Nevrátil úradu finančný príspevok v stanovenej lehote po zrušení živnostenského oprávnenia. Podnikanie predčasne ukončil a zvyšnú časť príspevku použil na iné účely. trest: 6 mesiacov. - podmienčne. 18 mesiacov.*
- b) *Osoba použila príspevok na iné účely ako je úhrada nákladov súvisiacich so SZČ v CHD/CHP občana uvedených v podnikateľskom zámere, predkladala fiktívne faktúry, Trest: 8 mesiacov.. - podm. 18 mesiacov, dohoda o vine a treste.*
- c) *Subjekt použil iba časť poskytnutého príspevku oprávnene, zvyšnú časť použil neoprávnene, nakoľko nezdokladoval jeho oprávnené využitie, trest: povinná práca 150 hod., dohoda o vine a treste.*

Zneužívania informácií v obchodnom styku - § 265 Trestného zákona

Legalizácia príjmu z trestnej činnosti - § 233 až 234 Trestného zákona

Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny - § 296 Trestného zákona

Zneužívanie právomoci verejného činiteľa – § 326 Trestného zákona

V súčasnosti je trestné nielen neoznámenie trestného činu korupcie, ale aj jeho neprekazenie. Ustanovenie § 341 Trestného zákona ukladá povinnosť prekaziť spáchanie alebo dokončenie trestného činu korupcie osobne alebo prostredníctvom inej spôsobilej osoby alebo príslušného orgánu, ak sa osoba hodnoverným spôsobom dozvedela, že iný pripravuje alebo pácha trestný čin korupcie. Prekaziť trestný čin korupcie možno aj jeho včasným oznámením orgánom činným v trestnom konaní. Trestné stíhanie korupcie vykonávajú výlučne orgány činné v trestnom konaní (policajť a prokurátor) a súdy. Občania preto nemôžu podávať priamo na páchatel'ov obžalobu, ale oznámia polícii alebo prokuratúre svoje podozrenia na spáchanie niektorého z trestných činov korupcie. Nahlásiť korupciu je možné aj na „antikorupčné linky“, napr. na ministerstvá, Úrad vlády SR, prokuratúru. Občan tak môže urobiť ústnou alebo písomnou formou na ktoromkoľvek útvare polície alebo na prokuratúre.

Návrhy ako predísť krupcii

- Ak idem niečo vybavovať na úrad, či do podobného prostredia a na základe skúsenosti alebo z počutia mám obavu, že by som sa mohol stretnúť s korupciou, zoberiem si so sebou na vybavovanie nejakého známeho, pretože väčšina ľudí stratí chuť na korupciu, ak je prítomný svedok.

- To iste platí aj naopak, ak očakávam ako zamestnanec úradu stretnutie s ľuďmi náchylnými na korupciu, priberiem do rozhovoru s nimi kolegu (pravidlo „4 očí“), alebo si kolegu zavolám až počas rozhovoru, ak mám dojem, že sa rozhovor vyvíja nepriaznivým smerom. Čo ak mi niekto ponúkne úplatok alebo ho odo mňa začne žiadať?

Príklad

- Ešte v zárodku, kedy nie je úplne zrejmé, o čo „korupčníkovi“ ide, rázne preruším rozhovor a odídem;

- Alebo si ho pokojne vypočujem, v žiadnom prípade mu nič nesľúbim, dohodnem si s ním ďalšie stretnutie a následne skontaktujem príslušné policajné orgány, ktoré ma pri ďalšom stretnutí vybavlia potrebnou policajnou technikou i praktickými radami. Zo zásady nič nepodnikám na vlastnú päsť, hlavne sa nesnažím nikoho nahrávať, pretože takto získané dôkazy by mohli byť nezákonné a následne v trestnom konaní neprípustné ;
- pošlem „korupčníka“ preč bez toho, aby som mu niečo sľuboval a neurobím nič pre jeho odhalenie, pretože sa mi do toho nechce a myslím si, že by som mu aj tak nič nedokázal. Toto je nesprávny názor, pretože okrem toho, že ním chtiac-nechtiac podporujem postoj „nič ma nezaujíma, nech sa svet okolo mňa zrúti“, dopúšťam sa tým zároveň trestného činu neoznámenia (prípadne neprekazenia) korupcie.

Internetové podvody

Internet umožňuje nakupovať jednoducho z pohodlia domova, v akomkoľvek čase. Môžete si dokonca jednoducho objednávať tovar aj zo zahraničia, zaplatiť dovolenku a pod. Tovar si obzriete aj vyberiete priamo na internete a môžete si ho nechať doviezť rovno domov. Za tovar z internetu zaplatíte častokrát menej, ako v bežnom obchode. Avšak nakupovanie cez internet má aj svoje nevýhody. Tovar si nemôžete dopredu pozrieť ani vyskúšať, niekedy musíte čakať aj niekoľko týždňov na jeho doručenie. Výhodné ponuky môžu byť také lákavé, že neodoláte a objednáte si viac, než skutočne potrebujete a dokážete zaplatiť. Je možné ešte ľahšie podľahnúť marketingovým stratégiám. Môže sa však stať aj to, že sa stanete obeťou podvodu. Pri on-line nakupovaní zadávate vaše osobné údaje, ktoré môžu byť zneužitú. Nespoľahliví predajcovia vám zašlú tovar alebo poskytnú službu, ktoré vôbec nezodpovedajú tomu, čo ste si vybrali na stránke a odmietajú uznať vašu reklamáciu. V najhoršom prípade za tovar alebo službu síce zaplatíte, ale nikdy sa ich nedočkáte.

Príklad:

Dvaja mladí ľudia sa rozhodli ísť na nejaký čas pracovať a študovať do Anglicka. Už dopredu si hľadali byt na prenájom. Cez internet si vyhľadali vyhovujúci byt, vymenili si viacero emailov s majiteľkou. Tá si však vyžiadala zloženie zálohy poštovým prevodom na bankový účet. Následne si peniaze vyzdvihla a odvtedy sa neozvala.

A preto si vyberajte spoľahlivého a overeného dodávateľa, prečítajte si referencie o ňom na internete. Skontrolujte, či internetový obchod uvádza kompletne kontaktné údaje, preštudujte si dodacie podmienky a reklamačný poriadok predajcu. Nenechajte sa nalákať na podozrivú výhodné ponuky, v skutočnosti nie je nič zadarmo.

Kartové (bankomatové) podvody

Vo svete pôsobia viaceré skupiny zameriavajúce sa na kartové podvody. Najčastejším typom je tzv. skimming, ktorý spočíva v skopírovaní údajov z platobnej karty a ich následne použitie na výrobu inej karty resp. výber hotovosti, platbu alebo platbu cez internet. Kopírovacie zariadenia vyzerajú totožne s originál terminálmi a nie je možné ich na prvý pohľad rozpoznať. Podvody s bankomatovými kartami majú medzinárodný rozsah.

Príklad:

Dvaja ľudia sa dali nahovoriť na založenie bankových účtov na Slovensku. V bankách slovenskí bezdomovci tvrdili, že idú pracovať do zahraničia a že budú dostávať výplatu na účet. Zároveň požiadali o vydanie medzinárodnej platobnej karty. Tú však obratom predali. Noví držiteľia kariet potom „nakupovali“ za tovar, za ktorý nezaplatili, pretože na účtoch nastrčených „bielych koní“ boli minimálne sumy. Kým banky na to prišli, podvodníci spôsobili vysoké škody.

Pranie špinavých peňazí

Pranie špinavých peňazí je dôsledkom páchania inej, spravidla organizovanej a veľmi rôznorodej trestnej činnosti na ktorú bezprostredne nadväzuje, počnúc obchodom s drogami, cez prostitúciu, podvody, krádeže, lúpeže, falšovanie peňazí, obchodovanie so zbraňami či ľuďmi, pašovanie umeleckých diel a pod. Aby sa takto získané peniaze mohli užívať je potrebné ich v prvom rade zlegalizovať, aby sa zakryl ich zdroj a pôvod v trestnej činnosti. Treba zdôrazniť, že legalizácia príjmov z trestnej činnosti je jednak dôsledkom páchania trestnej činnosti, a zároveň je sama trestným činom.

Najznámejšou metódou prania špinavých peňazí a tiež jednou z najstarších je vkladanie špinavej hotovosti do banky. Spôsobov je niekoľko, napr. prostredníctvom menších vkladov do viacerých bánk, tzv. smurfing, čím sa znižuje riziko, že banka vklad zaregistruje ako podozrivý. Transakcia sa jednoducho rozloží na niekoľko častí, z ktorých sa každá môže zaradiť buď pod požiadavky povinnej identifikácie, alebo pod požiadavky povinného oznamovania. Nasleduje niekoľko ďalších prevodov a transakcií medzi takýmito účtami a výsledkom sú legálne peniaze, pretože ich pôvod v trestnej činnosti už nie je možné vystopovať. Pri tejto metóde sa využívajú sa aj možnosti trezorov, bezpečnostných schránok, a celá škála finančných transakcií a bankových produktov, ktoré sa zneužívajú na „pranie“, ako obchody s pôžičkami, zmenkami, šekmi, inými cennými papiermi a pod.

Populárne medzi práčmi sú aj nebankové inštitúcie, ktoré nemajú také striktné oznamovacie povinnosti ako banky a nepodliehajú bankovému dohľadu, lebo nespĺňajú kritériá potrebné k činnosti banky. Najčastejšie sa zaoberajú obchodom s drahými kovmi a drahokamami, poskytovaním zmenárenských služieb, prevádzkovaním cestovných kancelárií, za ktoré maskujú ilegálne aktivity, ktoré sú označované za tieňové bankovníctvo.

Rozšírená a v posledných rokoch stále „populárnejšia“ je aj metóda pašovania hotovosti resp. bezhotovostné prevody do tzv. daňových rajov (Offshore centier), známe sú napríklad Monako, Kajmanské ostrovy, Bermudy...

Veľmi rozšírená je aj metóda, ktorá využíva nefinančné inštitúcie. Ide o podniky s vysokým podielom hotovosti na tržbách ako bary, reštaurácie, herne, kasína či obchody so šatstvom. Tržby sa umelo navyšujú o peniaze pochádzajúce z trestnej činnosti. Veľmi rýchlo sa peniaze, ktoré boli získané napr. podvodom, stanú legálnymi, hoci reštaurácia či obchod zívá prázdnotou.

Pranie špinavých peňazí prostredníctvom predčasne ukončených a vyplatených životných poisťok, či poisťných podvodov, kedy sa nelegálne peniaze hoci znížené o „nevyhnutné náklady“ dostanú do legálnej ekonomiky prostredníctvom vyplateného poisťného plnenia. Využívané sú aj úverové inštitúcie či investičné spoločnosti, realitné kancelárie, právny zástupcovia a daňový poradcovia a v neposlednom rade obchodné spoločnosti, hlavne tie, ktorých predmetom činnosti sú sprostredkovateľské služby.